

INTEGRATION I DE GRÖNA NÄRINGARNA – RAPPORT FRÅN VERKLIGHETEN

Foto: Ylva Berry.

Arbete inom de gröna näringarna är idag inte tillräckligt attraktivt för att matcha arbetskraftsbehovet. Särskilt inte bland ungdomar och än mindre bland unga som kommer till Sverige som nyanlända. Därför är det viktigt att arbeta med intresseskapande verksamheter redan från asylprocess till beslut om uppehåll, menar författarna till en delrapport från Skogsstyrelsen i samarbete med Arbetsförmedlingen och Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Landsbygd i Centrum gör två nerslag i verkligheten för att se hur arbete och utbildning för nyanlända inom de gröna näringarna kan se ut.

Regeringsuppdrag för integration

Skogsstyrelsen har i uppdrag av regeringen att tillsammans med Arbetsförmedlingen och SLU ställa samman goda erfarenheter och utreda hur myndigheter kan arbeta för att främja anställning av nyanlända inom de gröna näringarna. Utredningen ska vara klar i februari 2017. En första delrapport publicerades i mars 2016. Rapporten slår fast att det finns ett arbetskraftsbehov inom de gröna näringarna – framförallt inom trädgård. Idag tar Sverige in omkring 30 000 säsongsarbetare, främst från EU. Många företag står också inför ett generationsskifte. Bland unga, såväl svenskfödda som för nyanlända, finns ett stort behov av arbetstillfällen, men inte självklart intresse för de gröna näringarna.

Ensamkommande barn i trädgårdsföretag

Marcus Söderlind ingår som representant för LRF i Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för integration. Marcus driver ett trädgårdsföretag tillsammans med sin fru Emma på gården utanför Jönköping. De har bland annat 2 hektar frilandsgrönsaker och 1 500 kvadratmeter växthus med framförallt tomat. De säljer till grossist men har lite försäljning på gården och på torget i Jönköping under höstarna. Odlingen är Krav-certifierad och både Marcus och Emma arbetar utanför företaget, så behovet av arbetskraft är stor framförallt vår, sommar och höst. Sedan fyra år har många ensamkommande flyktingungdomar säsongsarbetat på gården. För närvarande har de en årsanställd, två anställda stora delar av året och sex säsongsanställda.

Startade med initiativ för studiebesök

För fyra år sedan beslutade Habo kommun att ta emot en handfull ensamkommande flyktingbarn från Afghanistan. Marcus kontaktade kommunalrådet och undrade om inte ungdomarna som bodde på ett HVB-hem (Hem för vård av barn) ville komma på gårdsbesök några timmar en söndag. Och på den vägen är det. Av alla anställda på gården är alla utom två ensamkommande ungdomar eller asylsökande. Det viktigaste är det första öppna studiebesöket, där ingenting är bestämt, samt att vara tydlig säger Marcus. – De som jobbar här måste ha ett intresse och verkligen kunna ta i och vilja bidra.

Marcus menar att erfarenhet från jord- eller trädgårdsbruk i hemlandet märks tydligt. De ser direkt

när något hakar upp sig och har en god känsla för när saker ska göras. Lyckan var stor när de insåg att gurkplantor ska skjuta sidoskott i samma plantstadium i Afghanistan som i Sverige.

"Ibland får man vara lite förälder också"

Förutom anställda har gården ibland tagit emot någon praktikant. Skolan är nog bra – om man är där, som Marcus uttrycker det. Gemensamt har de skapat en lösning där någon som har det trassligt i skolan kan vara ute på praktik på gården ett par dagar i veckan. En utmaning är kollektivtrafiken som är bristfällig. Under terminen kan de åka med skolbussen, men på sommaren behöver de hämtas med bil.

– Vi blir trots allt en del av deras liv. De är ju alla individuella personer som vi själva, otroligt ambitiösa men också ungdomar. Ibland får man vara lite förälder också, säger Marcus.

Deras helårsanställda däremot, Josef, är lite äldre och nu helt självgående – han har just köpt ett eget hus i närheten.

Regelverken största utmaningen

Det största problemet som Marcus ser är regelverken, exempelvis kring försörjningsstöd för dem som studerar. Olika kommuner tycks tolka regelverken olika. Idag blir de anställda av med sin ersättning när de når upp till takbeloppet. – Det är dessutom alldeles för lågt satt, det måste ju löna sig att vilja arbeta extra och tjäna pengar själv, säger Marcus.

Kurser för arbete i de gröna näringarna

Ett sätt att försöka matcha kompetensbehovet i näringen med nyanlända och personer utanför arbetsmarknaden är de utbildningsprojekt som Skogsstyrelsen driver i samarbete med Arbetsförmedlingen. Ylva Berry, som annars arbetar på Länsstyrelsen med handläggning av stöd, har tagit ett år ledigt för att arbeta i ett utbildningsprojekt för kompetensförsörjning i skogs- och lantbruket. Utbildningen är bred och deltagarna ska lära sig om allt från allemansrätten till grönt kort för röj- eller motorsåg. Syftet med utbildningen är att deltagarna ska kunna arbeta inom gröna näringar med till exempel naturvård eller parkskötsel efter genomgången utbildning. Ylva berättar vad som förvånat henne mest i sitt nya arbete: – Det slår mig att vi är så oerhört lika vi människor, trots att vi är olika ålder, och kommer från olika delar av världen. Vi skrattar åt samma saker.

Språk och körkort viktiga trösklar

Ylvas grupp består av ett tiotal nyanlända och ett tiotal långtidsarbetslösa. Det är en av fem grupper i Stockholms län och de samarbetar med Skärgårdsstiftelsen

Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för integration

Arbetsgruppen arbetar för att integration av personer med utländsk bakgrund, tillsammans med andra insatser, ska bidra till landsbygdsutveckling. De konstaterar att lyckad integration och positiv samhällsutveckling hänger ihop. Om integration på landsbygden ska bli framgångsrik behövs ett öppet föreningsliv, bostäder, praktikplatser, jobb och kunskaper om möjligheter för eget företagande.

Läs mer:

www.landsbygdsnatverket.se/vadarlandsbygdsnatverket/verksamhetsomraden/integration

på Gålö. Allemansrätten har väckt både fascination och intresse. En del av tiden i början gick åt till att prata om farliga djur i naturen. Som Ylva påpekar – det farligaste djuret vi har är faktiskt fästingarna. Mycket tid går åt till att lära sig vilka arter som ska sparas vid en betesmarksrestaurering, som ek och hassel, och vilka som ska röjas bort, som exempelvis aspsly och unga granar. Beraf Seddar Aygören som deltar i projektet lärde sig alla träden på en vecka. Han kan träden bättre än de svenska deltagarna, berättar Ylva imponerat. Beraf är 38 år och redan i sitt hemland började han lära sig svenska genom att lyssna på radion.

Ylva ser språket som det största hindret för deltagarna just nu, samt svenskt körkort. Alla nyanlända i hennes grupp pratar bra engelska, men det gör kanske inte de framtida uppdragsgivarna. Därför måste de lära sig bra svenska. Flera av dem går också på svenska för invandrare några kvällar i veckan. Utrikes körkort gäller bara i ett år i Sverige och det kostar pengar att ta svenskt körkort.

"Drömmen är att kunna arrendera ett jordbruk"

Deltagarna är välmotiverade och sätter stort hopp till kursen för att kunna komma in på arbetsmarknaden och skapa sig ett liv i Sverige. Några har en högskoleutbildning som inte alls passar i Sverige; då kan projektet vara en ingång till ett annat yrke. Deltagarna kan också få del av det viktiga nätverk av lantbrukare som Ylva byggt upp under åren på Länsstyrelsen. Hon berättar att flera lantbrukare frågat intresserat om jobbet på Skogsstyrelsen inför hennes tjänstledighet. Hon funderar på att hon kanske kan fungera som referens om till exempel en lantbrukare vill genomföra en restaurering av en naturbetesmark eller anlita någon för stängsling.

Beraf är helt inriktad på att flytta till landsbygden med sin fru och vill gärna fortsätta arbeta inom skogsbruket. Drömmen är att samtidigt kunna arrendera ett litet jordbruk, ha några kor och producera yoghurt och färskost som han lärt av sin mor.

Ulrika Geber